

Forårshilsener til alle i og omkring Frederiksborg Valgmenighed til påske 2012

“Salmerne er følelsernes tolk.”

Salmernes sprog er tit både højere og dybere end talesprog og skriftsprog i almindelighed. Teksterne og melodierne gør tilsammen følelser, erindringer, glæde, sorg, kærlighed og frygt osv stærkt nærværende. De åbner en verden af associationer om mennesker vi har og har haft, familiefester ved livets overgange, højtider, årstider, menneskelivets angst og håb osv. Salmer kan netop tolke følelser og samt tilværelsens gaver og opgaver.

Som præst har jeg det rige privilegium at vælge salmer til gudstjeneste ca. en gang månedligt, ligeså ved de begravelser, bisættelser, vielser, det falder i min lod at forrette – opgaver der i lige så høj grad er privilegerede for præsten.

Den danske salmebog er en guldgrube af poesi til lovsang, forkyndelse og trøst. Ikke alle salmer har måske samme ”højde” indholdsmæssigt. Desuden er nogle meget gamle, andre var nye i vores ungdom, endnu andre er skrevet og kommet med i salmebogen så sent som i 2003. Salmen har sin egen genre.

I dag kendes salmer naturligvis fortrinsvis af kirkegængere. Mange ældre mennesker kender også salmer fra skoletiden. Mange unge forældre og deres ganske små babyer får i vore dage salmer sunget ind ved det populære fænomen ”baby-salmesang”, som mange kirker har stor succes med at tilbyde.

Salmens plads i gudstjenesten er helt speciel sammenlignet med mange andre kirkesamfund. Den er kirkegængerens hovedaktivitet i enhver evangelisk-luthersk gudstjeneste. Det sørgede netop Luther for, at den blev. Kirkegængerens bidrager gennem salmesangen meget til enhver gudstjeneste og kirkelig handling i den protestantiske tradition efter Luther.

I begyndelsen af dette årtusind spurgte nogle salmeforskere befolkningen, hvilke salmer, de holdt mest af at synge. De 10 mest yndede salmer viste sig at være:

Dejlig er jorden (B.S. Ingemann, 1850)

Altid frejdig, når du går (Chr. Richardt, 1867)

Nu falmer skoven trindt om land (N.F.S. Grundtvig, 1844)

I østen stiger solen op (B.S. Ingemann, 1837)

En rose så jeg skyde (Th. Laub m.fl., fra 16. årh. til 1920)

Julen har bragt velsignet bud (B.S. Ingemann, 1839)

Den signede dag med fryd vi ser (N.F.S. Grundtvig, 1826-1846)

Op al den ting, som Gud har gjort (H.A. Brorson, 1734)

Blomstre som en rosengård (N.F.S. Grundtvig, 1837)

Den yndigste rose er funden (H.A. Brorson, 1732)

Disse ti dejlige salmer falder stort set alle indenfor temaerne

- Skaberværkets storhed
- indholdet i advent og jul
- menneskets frelse og livsmod

Vores Danske Salmebog er som bekendt inddelt i afsnit: Lovsange, salmer om troen på Gud Fader, salmer om troen på Guds Søn, salmer om troen på Gud Helligånd, salmer om kristenlivet og salmer om menneskelivet.

Påskens salmer står fortrinsvis i det store afsnit om Guds Søn, mens pinsens salmer især er at finde i Helligåndsafsnittet. Ser vi på hitlisten er det bemærkelsesværdigt, at slet ingen af påske- eller pinsesalmer er med. Forskerne bag undersøgelsen fra 2005 konstaterede da også

"... fravær af de dogmatiske salmer. Det er ikke opstandelsessalmerne, vi husker og sætter mest pris på, ej heller pinsesalmerne."

Associationerne, som en salme kan vække, når den lyttes til, læses eller synges, knytter os på en måde sammen med os selv i erindring, liv og håbets fremtid. Samtidig kan disse associationer knytte os sammen med dem, som vi lytter og synger sammen med. I særdeleshed er det salmer sigte at knytte Faderen den menneskeblevne Guds søns liv, død og opstandelse sammen med vores liv.

Mange må opleve, at deres ægtefælles yndlingssalme eller en mors eller fars yndlingssalme får en meget væsentlig betydning efter tabet af vedkommende

"Følelserne tolk" er ikke spor for stort et ord om salmen. Luthers, Kingos, Brorsons, Grundtvigs, Aastrups, Johansens, Smedegaard Andersens, Ellingsens og mange fleres. Godt vi har både gamle og nye salmer at vælge iblandt. Både årstidens, livets, festens og påskens og pinsens. I nogle salmer kan vi hvile som i alt andet velkendt, i andre må vi opmærksomt følge hvert tonetrin fra orglet. Da er det guld værd med en organist som vores Lars Linde-rod.

Grundtvigs "Hil dig frelser og forsoner" er én af de uforligneligste salmer, jeg kender. Den tolker hele Jesu menneskelige lidelse og død. Den gennemspiller betydningen af hans frelse for enhver, der i tro knyttes til hans død og opstandelse. Salmen kan i allerbedste fald tilvejebringe det livgivende vendepunkt ud af sorgen og ind i dagens, lysets og livets nye muligheder, ja, måske endda evighedslivet. Grundtvigs perlende "I al sin glans nu stråler solen" står også mit hjerte nær. Efter min overbevisning er de ingenlunde hverken tunge eller dogmatiske !

Vel mødt Palmesøndag den 1. april 2012, hvor vi vil synge en stribe af de påske-hits, der ikke er med i undersøgelsens top 10.

Lyse forårshilsener og glædelig påske

Mie Lervad Thomsen